

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА
ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан фізико-математичного факультету

Михайло КАЛЕНИК

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТАТИСТИКА

галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

спеціальність D5 Маркетинг

Освітньо-професійна програма Маркетинг

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
фізико-математичного факультету

«29» серпня 2025 року

Голова ОД

Оксана ОДІНЦОВА, к.фіз.-мат. наук, доц.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Освітній рівень бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й			
Семестр			
1-й			
Лекції			
26 год.		6 год.	
Практичні, семінарські			
28 год.		6 год.	
Лабораторні			
год.			
Самостійна робота			
94 год.		136 год.	
Консультації:			
2 год.	2 год.		
Загальна кількість годин – 150	Вид контролю: екзамен		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Статистика» є формування знань у здобувачів вищої освіти про методи збирання, систематизації та аналізу інформації та практичних навичок щодо виявлення й оцінювання закономірностей формування, розвитку, взаємодії складових соціально-економічних явищ і процесів.

Досягненню цілей курсу підпорядкована логіка його викладання, яка реалізує поширений у світовій практиці процесний підхід, котрий передбачає послідовне вивчення принципів організації статистичних спостережень, методики розрахунків показників статистичного аналізу соціально-економічних явищ і процесів, вивчення підходів щодо формування інформаційної бази для здійснення аналізу стану та перспектив розвитку соціально-економічних явищ та процесів в умовах ринку, узагальнення методичних підходів щодо оцінки економічної та соціальної ситуації в державі та розробка на основі отриманої інформації прогностичних статистичних моделей.

Відповідно до освітньо-професійної програми вивчення дисципліни

«Статистика» передбачає набуття здобувачами вищої освіти таких компетентностей:

інтегральна компетентність:

– здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність проведення дослідження на відповідному рівні.

ЗК9. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами.

фахові компетентності спеціальності:

СК3. Здатність використовувати теоретичні положення маркетингу для інтерпретації та прогнозування явищ і процесів у маркетинговому середовищі.

СК5. Здатність коректно застосовувати методи, прийоми та інструменти маркетингу.

СК6. Здатність проводити маркетингові дослідження у різних сферах маркетингової діяльності.

СК7. Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів.

СК8. Здатність розробляти маркетингове забезпечення розвитку бізнесу в умовах невизначеності.

СК11. Здатність аналізувати поведінку ринкових суб'єктів та визначати особливості функціонування ринків.

СК12. Здатність обґрунтовувати, презентувати і впроваджувати результати досліджень у сфері маркетингу.

СК13. Здатність планування і провадження ефективної маркетингової діяльності ринкового суб'єкта в кросфункціональному розрізі.

СК14. Здатність пропонувати вдосконалення щодо функцій маркетингової діяльності.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Статистика» є складовою циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності D Маркетинг освітнього ступеня «бакалавр», є основою для опанування спеціальних економічних, фінансових та облікових дисциплін, що вивчають особливості підприємницької діяльності, цінні папери, економічний аналіз. Навчальна дисципліна «Статистика» пов'язана з дисциплінами професійного циклу ОК-14 «Фінанси» (4 кредити), ОК-16 «Економіка підприємства» (5 кредитів) та ОК-17 «Економіко-математичні методи і моделі» (3 кредити).

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН 2	Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності.
ПРН 4	Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.
ПРН 5	Виявляти й аналізувати ключові характеристики маркетингових систем різного рівня, а також особливості поведінки їх суб'єктів.
ПРН 7	Використовувати цифрові інформаційні та комунікаційні технології, а також програмні продукти, необхідні для належного провадження маркетингової діяльності та практичного застосування маркетингового інструментарію.
ПРН 11	Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.
ПРН 17	Демонструвати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами, а також належного використання професійної термінології.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
А	Оцінки « відмінно » заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який виявляє бездоганні знання матеріалу, повноту аргументації; при цьому також враховується активність здобувача вищої освіти на практичних заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтуються на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та практики інноваційно-інвестиційних процесів.
В	Оцінки « дуже добре » заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Здобувач вищої освіти вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми та поточного контролю в цілому. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтуються на знанні чинного законодавства, теорії та практики інноваційно-інвестиційних процесів.

С	Оцінки «добре» заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
D	Оцінки «задовільно» заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання кожної теми поточного контролю не виконав.
Е	Оцінки «задовільно» заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми поточного контролю.
FX	Оцінки «незадовільно» заслуговує відповідь, в якій допущені грубі помилки, незнання навчального матеріалу в межах програми навчального курсу; в розкритті змісту категорій здобувач допускає неправильні відповіді або зовсім не відповідає на питання; при цьому також враховується його активність на практичних заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.
F	Оцінки «незадовільно» заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь. не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми поточного контролю в цілому.

Розподіл балів

	Розділ	Тема	Поточний контроль	Контроль самостійної роботи
Поточний контроль	РОЗДІЛ 1. ПРЕДМЕТ СТАТИСТИКИ	Тема 1	4	2
		Тема 2	4	2
		Тема 3	4	2
		Тема 4	4	2
		Тема 5	4	2
		Тема 6	2	2
		Тема 7	4	2
		Тема 8	4	2
		Тема 9	4	2
	РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СТАТИСТИКИ	Тема 10	4	2
		Тема 11	4	2
		Тема 12	4	2
		Тема 13	4	1
Сума			50	25
Підсумковий контроль (екзамен)			25	
Загальна сума			100	

Результати навчання, здобуті у неформальній та / або інформальній освіті визначаються в системі формальної освіти у процесі опанування навчальної дисципліни в порядку визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання у неформальній та / або інформальній освіті в СумДПУ імені А.С. Макаренка.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- усне опитування під час проведення практичних занять;
- виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних розрахункових завдань;
- проведення контрольних робіт;
- виконання творчого завдання;
- проведення екзамену відповідно до програми.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ПРЕДМЕТ СТАТИСТИКИ

Тема 1. Предмет, методи і завдання статистики

Поняття про статистику, її предмет, структура. Історія виникнення статистики. Сучасне значення терміну «статистика». Предмет статистики та методи статистики. Основні завдання статистики та її організація. Основні користувачі статистичної інформації. Зв'язок теорії статистики з галузевими статистиками. Організація статистики в Україні та основні її завдання. Загальні поняття про статистичну методологію. Сучасна реформа державної статистики в Україні та проблеми переходу статистичного спостереження й аналізу на міжнародні стандарти. Зміст та структура версії СНР, що використовується в Україні. Завдання і функції органів державної статистики. Законодавство в галузі статистики. Статистична сукупність та основні статистичні категорії. Статистична закономірність та її види. Зв'язок статистики з іншими науками.

Тема 2. Масове статистичне спостереження

Суть і значення статистичного спостереження. Статистичні дані, вимоги до них. Джерела та інформаційні форми спостереження. Звітність і спеціально організоване спостереження. План статистичного спостереження. Програмно-методологічні питання плану статистичного спостереження. Мета, об'єкт, одиниця спостереження. Одиниця сукупності. Вимоги щодо викладання ознак. Організаційні питання плану статистичного спостереження. Система контролю результатів спостереження. Види та способи спостереження. Класифікація спостереження за ступенем охоплення одиниць (суцільне і несучільне) сукупності і часом реєстрації даних (поточне, періодичне, одноразове). Види несучільного спостереження та їх характеристики. Способи отримання даних. Помилки статистичного спостереження та заходи їх усунення. Методологічні та організаційні питання статистичного спостереження. Помилки спостереження і контроль вірогідності даних.

Тема 3. Зведення та групування статистичних даних

Суть, організація і техніка статистичного зведення. Класифікація зведення (просте і складне, централізоване і децентралізоване, механізоване і ручне). Статистичні класифікації та їх види. Основні економічні класифікації. Групування – основа наукової обробки статистичних даних. Види групувань: типологічне, структурне, аналітичне. Групування – прості та комбінаційні. Методологія проведення статистичного групування. Основні принципи та правила побудови статистичних групувань: вибір групувальної ознаки, вивчення числа груп та величини інтервалів групувань. Техніка

перегрупування (способи вторинного групування). Перегрупування статистичних даних та аналіз його результатів.

Статистичні таблиці, їх елементи. Види статистичних таблиць за характером підмета. Розробка присудка статистичної таблиці. Правила побудови статистичних таблиць. Суть графічного методу та його значення. Графічне зображення дискретного та інтервального рядів розподілу. Класифікація статистичних графіків. Види графічних зображень в статистиці та способи їх побудови і аналізу. Статистичні графіки та правила їх побудови. Елементи статистичного графіку. Масштаб статистичного графіку. Шкала графіку. Графічний образ. Поле графіку. Графіки порівняння. Структурні графіки. Графіки динаміки. Графіки зв'язку. Графіки контролю. Статистичні карти. Основні види статистичних карт. Хроматичні статистичні карти. Фондові статистичні карти. Статистична карта-хороплет. Точечні статистичні карти.

Тема 4. Узагальнюючі показники

Суть і види статистичних показників. Класифікація показників за способом обчислення (первинні та похідні), за ознакою часу (інтервальні і моментні). Взаємообернені показники. Система статистичних показників. Абсолютні статистичні величини, їх види та одиниці вимірювання. Значення абсолютних величин у статистичному дослідженні. Відносні величини та їх значення. Форми вираження відносних величин. Види відносних величин і способи їх обчислення. Відносні величини динаміки, виконання договірних зобов'язань (плану), планового завдання, структури, координації, порівняння, інтенсивності. Взаємозв'язок абсолютних і відносних величин. Суть і значення середніх величин в статистичному аналізі. Види середніх величин. Умови наукового використання середніх величин. Середня арифметична проста та зважена, її властивості та техніка обчислення. Середня гармонічна проста та зважена, умови її застосування. Структурні середні – мода, медіана, квартиль, дециль. Розрахунок структурних середніх в дискретному та інтервальному рядах розподілу. Економічна інтерпретація структурних середніх показників.

Тема 5. Ряди розподілу. Аналіз варіацій та форми розподілу

Загальний зв'язок явищ. Види і форми зв'язків. Взаємозв'язок статистичних показників як результат відбиття взаємодії суспільних явищ, які вивчаються статистикою. Завдання статистичного вивчення зв'язку. Методи вивчення зв'язків: метод паралельних даних, метод аналітичних групувань, графічний і балансовий методи. Кореляційний і регресійний аналіз статистичного зв'язку соціально-економічних явищ. Основні умови застосування кореляційно-регресійного методу. Парна і множинна кореляції. Рівняння регресії – як форма аналітичного вираження статистичного зв'язку. Показники щільності зв'язку. Лінійний коефіцієнт кореляції. Рангові коефіцієнти кореляції. Перевірка істотності коефіцієнта кореляції. Мультиколінеарність. Вибір форми рівняння регресії. Обчислення параметрів

рівняння регресії та їх економічна інтерпретація. Оцінка щільності зв'язку та перевірка його суттєвості в кореляційно-регресійному аналізі. Коефіцієнт детермінації, індекс кореляції, лінійний коефіцієнт кореляції та їх співвідношення. Перевірка істотності показників зв'язку і параметрів лінійного рівняння регресії.

Тема 6. Вибірковий метод. Статистична перевірка гіпотез

Суть і функції індексів у статистичному дослідженні. Види індексів. Методологічні принципи побудови індивідуальних і загальних індексів. Агрегатна форма індексів – основна форма загального індексу. Дослідження впливу окремих факторів на зміну результативного показника. Середньозважені індекси, тотожні відповідним агрегатним індексам. Взаємозв'язки індексів. Індексний метод аналізу динаміки середніх величин. Індексні системи: змінного складу, постійного складу і структурних зрушень. Методика обчислення індексів та їх взаємозв'язок. Територіальні індекси. Вибір бази порівняння під час побудови статистичних індексів. Індексні динамічні системи. Техніка побудови індексів у динаміці. Індексні системи з постійними вагами. Індексні системи із змінними вагами. Закордонні моделі обчислення індексів. Індексні системи: Ласпейреса, Пааше, Лоу, Еджворта-Маршалла, Фішера.

Тема 7. Статистичні методи вивчення взаємозв'язків

Загальний зв'язок явищ. Види і форми зв'язків. Взаємозв'язок статистичних показників як результат відбиття взаємодії суспільних явищ, які вивчаються статистикою. Завдання статистичного вивчення зв'язку. Методи вивчення зв'язків: метод паралельних даних, метод аналітичних групувань, графічний і балансовий методи. Кореляційний і регресійний аналіз статистичного зв'язку соціально-економічних явищ. Основні умови застосування кореляційно-регресійного методу. Парна і множинна кореляції. Рівняння регресії – як форма аналітичного вираження статистичного зв'язку. Показники щільності зв'язку. Лінійний коефіцієнт кореляції. Рангові коефіцієнти кореляції. Перевірка істотності коефіцієнта кореляції. Мультиколінеарність. Вибір форми рівняння регресії. Обчислення параметрів рівняння регресії та їх економічна інтерпретація. Оцінка щільності зв'язку та перевірка його суттєвості в кореляційно-регресійному аналізі. Коефіцієнт детермінації, індекс кореляції, лінійний коефіцієнт кореляції та їх співвідношення. Перевірка істотності показників зв'язку і параметрів лінійного рівняння регресії.

Тема 8. Ряди динаміки. Аналіз інтенсивності та тенденцій розвитку

Суспільні явища безперервно змінюються. Протягом певного часу – місяць за місяцем, рік за роком – змінюються кількість населення, обсяг і структура суспільного виробництва, рівень продуктивності праці тощо. Аналіз соціально-економічного розвитку – одне з важливих завдань статистики. Інформаційною базою його слугують динамічні (часові),

хронологічні) ряди. Розрахунок характеристик динаміки ґрунтується на порівнянні рівнів ряду. При порівнянні певної множини послідовних рівнів база порівняння може бути постійною чи змінною. За постійну базу вибирається або початковий рівень ряду, або рівень, який вважається вихідним для розвитку явища, що вивчається.

З плином часу змінюються, варіюють рівні динамічних рядів і обчислені на їх основі абсолютні прирости та темпи зростання. Постає потреба узагальнення притаманних динамічному ряду властивостей, визначення типових характеристик розвитку. Такими характеристиками є середні величини.

Будь-який динамічний ряд у межах періоду з більш-менш стабільними умовами розвитку виявляє певну закономірність зміни рівнів – загальну тенденцію. Одним рядам притаманна тенденція до зростання, іншим – до зниження рівнів. Зростання чи зниження рівнів динамічного ряду, у свою чергу, відбувається по-різному: рівномірно, прискорено чи уповільнено. Нерідко ряди динаміки через коливання рівнів не виявляють чітко вираженої тенденції.

Найпростішою оцінкою систематичних коливань є коефіцієнти нерівномірності, які обчислюються відношенням максимального і мінімального рівнів динамічного ряду до середнього. Чим більша нерівномірність процесу, тим більша різниця між цими двома коефіцієнтами.

Тема 9. Індeksi, як величини, що виражають зміну складних економічних явищ в часі та просторі

Суть і функції індєксів у статистичному дослідженні. Види індєксів. Методологічні принципи побудови індивідуальних і загальних індєксів. Агрегатна форма індєксів – основна форма загального індєксу. Дослідження впливу окремих факторів на зміну результативного показника. Середньозважені індєкси, тотожні відповідним агрегатним індєксам. Взаємозв'язки індєксів. Індєксий метод аналізу динаміки середніх величин. Індєкси: змінного складу, постійного складу і структурних зрушень. Методика обчислення індєксів та їх взаємозв'язок. Територіальні індєкси. Вибір бази порівняння під час побудови статистичних індєксів. Індєксий динамічні системи. Техніка побудови індєксів у динаміці. Індєкси з постійними вагами. Індєкси із змінними вагами. Закордонні моделі обчислення індєксів. Індєкси: Ласпейреса, Пааше, Лоу, Еджворта-Маршалла, Фішера.

Поняття вибіркового спостереження. Генеральна та вибіркова сукупності: основні характеристики. Способи формування вибірки. Безповторна і повторна вибірки. Вибіркові оцінки середньої та частки. Похибки вибіркового спостереження. Визначення середньої (стандартної) та граничної похибок вибірки для середньої і частки. Способи поширення вибірових характеристик на показники генеральної сукупності. Довірчі інтервали для середньої та частки. Різновиди вибірок. Визначення обсягу вибірки. Застосування вибіркового спостереження в економіці.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СТАТИСТИКИ

Тема 10. Методологічні основи економічної та соціальної статистики

Об'єктивна необхідність та основні напрями реформування економічної статистики. Методи економічної статистики. Завдання економічної статистики. Адаптація національної економічної статистики до міжнародних стандартів. Основні складові системи показників економічної статистики. Методи дослідження статистичних показників. Схеми формування інформаційної бази для проведення соціально-економічних досліджень у сучасних умовах.

Мета та завдання побудови Єдиної системи класифікації та кодування інформації (ЄСКК). Склад ЄСКК. Порядок розробки та використання даних ЄСКК. Класифікація – інструмент упорядкування, аналізу, зберігання та ефективного пошуку інформації. Основні економічні класифікації – статистичний стандарт. Рівні статистичних стандартів. Схема гармонізації статистичних класифікацій. Прості (фасетні) й ієрархічні класифікатори.

Ключові поняття СНР: сектор, інституційні одиниці, резидент. СНР – економічна модель країни. Принципи побудови СНР. Концепції побудови СНР. Методологія складання, принципи ведення, оцінка, цілі та завдання бухгалтерських і національних рахунків. Основні показники СНР. Методи оцінки показників виробництва. Рахунки СНР в Україні. Схема класифікації національних рахунків. Особливості побудови та схема відображення операцій у рахунках.

Тема 11. Статистичні методи маркетингу

Поняття і сутність маркетингу, маркетингових досліджень, маркетингового середовища фірми. Загальна мета маркетингових досліджень та завдання статистики маркетингової діяльності.

Сутність маркетингової стратегії. Основи стратегії охоплення ринку та оцінка позиції фірми на ринку. Принципи побудови інформаційно-аналітичного забезпечення стратегії маркетингу.

Сегментування ринку та сегмент ринку. Умови ефективної сегментації ринку. Статистичне моделювання тенденцій споживчого ринку.

Тема 12. Статистика кон'юнктури ринку та прогнозування попиту

Поняття, сутність та предмет кон'юнктури ринку. Головна мета вивчення ринкової кон'юнктури. Завдання статистики кон'юнктури ринку товарів та послуг.

Система показників кон'юнктури ринку. Зв'язок між блок-показниками ринкової кон'юнктури

Методи кон'юнктурного аналізу. Потенціал ринку, його ємність. Розрахунок потенційного попиту на ринку. Насиченість ринку. Види кон'юнктури.

Ризик та його критерії. Критерії ризику та його фактори. Зони ризику в системі ринкових відносин.

Економіко-статистичне моделі попиту. Провідні групи методів прогнозування попиту. Особливості прогнозування сезонних коливань. Аналіз еластичності попиту. Поняття еластичності попиту. Методи визначення еластичності попиту: дугова та точкова еластичність.

Тема 13. Статистика ефективності функціонування ринку товарів та послуг і забезпечення управління соціально-економічними процесами

Поняття та сутність соціально-економічної ефективності функціонування товарного ринку, критерії ефективності. Соціально-економічна ефективність ринкових процесів.

Завдання статистики та характеристика ефективності ринкових процесів. Фактори, що ускладнюють оцінку соціально-економічної ефективності. Принципи побудови системи показників ефективності ринкової діяльності та методи їх розрахунку. Систему зведених показників ефективності функціонування ринку. Динаміка середнього рівня витрат.

Показники соціальної ефективності маркетингу. Показники, що використовуються для характеристики маркетингових ресурсів (витрат): загальні ресурси (витрати) у зв'язку з виробництвом і реалізацією товарів; ресурси (витрати) функціональних служб маркетингу; ресурси (витрати) сфери обороту.

Проблеми зовнішньої міграції в Україні, пов'язаною з воєнною агресією росії. Показники статистичного спостереження за зовнішньою міграцією та шляхи нівелювання ситуації.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	Ус ьог о	у тому числі				У сь ог о	У тому числі				
Ле кц ії		Пр акт .	Л а б ор .	К он с .	Са мо ст. р		Ле кц ії	Пр акт .	Ла бор .	Ко нс. р	Сам ост. р
РОЗДІЛ 1. ПРЕДМЕТ СТАТИСТИКИ											
Тема 1. Предмет, методи і завдання статистики	11	2	2			7	10				10
Тема 2. Масове статистичне спостереження	11	2	2			7	10				10
Тема 3. Зведення та групування статистичних даних	11	2	2			7	10				10
Тема 4. Узагальнюючі показники	11	2	2			7	10				10

Тема 5. Ряди розподілу. Аналіз варіацій та форми розподілу	11	2	2			7	10					10
Тема 6. Вибірковий метод. Статистична перевірка гіпотез	11	2	2			7	10					10
Тема 7. Статистичні методи вивчення взаємозв'язків	13	2	4			7	10					10
Тема 8. Ряди динаміки. Аналіз інтенсивності та тенденцій розвитку	11	2	2			7	10					10
Тема 9. Індeksi, як величини, що виражають зміну складних економічних явищ в часі та просторі	11	2	2			7	10					10
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СТАТИСТИКИ												
Тема 10. Методологічні основи економічної та соціальної статистики	11	2	2			7	10					10
Тема 11. Статистичні методи маркетингу	12	2	2			8	14	2	2			10
Тема 12. Статистика кон'юнктури ринку та прогнозування попиту	12	2	2			8	14	2	2			10
Тема 13. Статистика ефективності функціонування ринку товарів та послуг і забезпечення управління соціально-економічними процесами	14	2	2		2	8	22	2	2		2	16
Разом з дисципліни	150	26	28		2	94	150	6	6		2	136

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
РОЗДІЛ 1. ПРЕДМЕТ СТАТИСТИКИ			
1	Предмет, методи і завдання статистики	2	
2	Масове статистичне спостереження	2	
3	Зведення та групування статистичних даних	2	
4	Узагальнюючі показники	2	
5	Ряди розподілу. Аналіз варіацій та форми розподілу	2	
6	Вибірковий метод. Статистична перевірка гіпотез	2	
7	Статистичні методи вивчення взаємозв'язків	4	

8	Ряди динаміки. Аналіз інтенсивності та тенденцій розвитку	2	
9	Індекси, як величини, що виражають зміну складних економічних явищ в часі та просторі	2	
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СТАТИСТИКИ			
10	Методологічні основи економічної та соціальної статистики	2	
11	Статистичні методи маркетингу	2	2
12	Статистика кон'юнктури ринку та прогнозування попиту	2	2
13	Статистика ефективності функціонування ринку товарів та послуг і забезпечення управління соціально-економічними процесами	2	2
Разом		28	6

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бегун С.І. Статистика: Навчальний посібник. – Луцьк : 2022. – 230 с.
2. Горкавий В. К. Статистика: Підручник. Третє вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2019. – 644 с.
3. Економічна статистика: Навчальний посібник. / За наук. ред. Р. М. Моторина. – К. : КНЕУ, 2019 – 362 с.
4. Єріна А. М., Пальян А.М. Теорія статистики: Навчальний посібник: практикум. – 6-те вид., стер. – К. : Знання, 2018. – 256 с.
5. Захожай В. Б., Попов І.І. Статистика: Підручник для студ. вищ. навч. закл. – К. : МАУП, 2016. – 536 с.
6. Kateryna Romenska, Viktoriia Datsenko, Valentyna Samoday, Yurii Puhach and Oksana Dudchuk (2024). Management of budget flows under martial law. Public and Municipal Finance, 13(1), 55-69. <https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/public-and-municipal-finance/issue-453/management-of-budget-flows-under-martial-law> doi:10.21511/pmf.13(1).2024.05 .
7. Косова Т. Д., Сухарев П.М., Ващенко Л.О. Організація і методика економічного аналізу. – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 528 с.
8. Кулинич О. І., Кулинич Р.О. Теорія статистики: Підручник. – 5-те вид., перероб. і допов.– К. : 2018. – 239 с.
9. Курс лекцій з дисципліни «Статистика». Ч. 1. Теорія статистики / Є. І. Ткач, В. П. Строжук, О. В. Кустовська, І. М. Шост, Р. С. Чорний, М. М. Жибак; Терноп. нац. екон. ун-т. – Т. : Екон. думка, 2018. – 220 с.
10. Лугінін О. Є. Статистика: Підручник для студентів вищих навчальних закладів – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 608 с.
11. Лугінін О. Є., Фомішин С.В. Статистика національної економіки та світового господарства [Текст]: Навчальний посібник для студентів вищих навч. закладів. – К. : Центр навчальної літератури, 2016. – 501 с.
12. Мальчик М. В., Галашко С.І., Пелех А.І. Фінансова статистика. Навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2020. – 184 с.
13. Мармоза А. Т. Практикум з теорії статистики: Навчальний посібник для підготовки фахівців екон. спец. у вищих навч. закладах II-IV рівнів акредитації. – 3-є вид., випр. – К. : Ельга; Ніка-Центр, 2017. – 347 с.
14. Опря А. Т. Статистика: Навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 448 с.
15. Опря А. Т. Статистика (з програмованою формою контролю знань). Математична статистика. Теорія статистики. Навчальний посібник. – Київ : Центр навчальної літератури, 2015. – 472 с.
16. Рощик І. А. Соціально-економічна статистика: Навчальний посібник. – Рівне : НУВГП, 2020. – 338 с.
17. Самодай В. Аналіз господарської діяльності [Текст] : методичні

вказівки для виконання практичних та самостійних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 Економіка / В. Самодай. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2025. – 110 с.
<https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/16232>

<https://repository.sspu.edu.ua/items/43afb4e4-6572-4f74-91f8-d13c166626d4>

18. Самодай В.П., Бакута Р.О., Кизим В.В. Планування як ключовий елемент функціонування суб'єктів господарювання в ринковій економіці за умов невизначеності. Економіка та суспільство. 2025. № 73. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5912> DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-70>

19. Valentyna Samoday, Bilash Sofiia. Analytical data on the migration of Ukrainians abroad in Ukraine. Learning & Teaching: after War and during Peace [Electronic Edition]: Conference Proceedings of II International Scientific & Practical Conference, Kharkiv, Ukraine, 10 November, 2023 / H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; [editorial board: I. Kostikova (editor-in-chief) etc.]. Kharkiv, 2023. – P. 193 – 194. URL: <https://zenodo.org/records/10085340> <http://doi.org/10.5281/zenodo.10085340>

20. Valentyna Samoday, Zhylnikov Oleksii. Comparison of the distribution of the permanent population of Sumy by gender and age for 2011 and 2022. Learning & Teaching: after War and during Peace [Electronic Edition]: Conference Proceedings of II International Scientific & Practical Conference, Kharkiv, Ukraine, 10 November, 2023 / H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; [editorial board: I. Kostikova (editor-in-chief) etc.]. Kharkiv, 2023. – P. 188 – 190. URL: <https://zenodo.org/records/10085340> <http://doi.org/10.5281/zenodo.10085340>

21. Valentyna Samoday, Kateryna Pavlenko. Statistics of industrial enterprises, concerning the prospects for the development of their business activity. Learning & Teaching: after War and during Peace [Electronic Edition]: Conference Proceedings of II International Scientific & Practical Conference, Kharkiv, Ukraine, 10 November, 2023 / H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; [editorial board: I. Kostikova (editor-in-chief) etc.]. Kharkiv, 2023. – P. 223 – 224. URL: <https://zenodo.org/records/10085340> <http://doi.org/10.5281/zenodo.10085340>

22. Valentyna Samoday, Kateryna Rastova. Problems of income formation of Ukrainians from statistics positions. Learning & Teaching: after War and during Peace [Electronic Edition]: Conference Proceedings of II International Scientific & Practical Conference, Kharkiv, Ukraine, 10 November, 2023 / H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; [editorial board: I. Kostikova (editor-in-chief) etc.]. Kharkiv, 2023. – P. 140 – 142. URL: <https://zenodo.org/records/10085340> <http://doi.org/10.5281/zenodo.10085340>

23. Самодай В.П., Нечвоглед І.В. Характеристика показників середньої заробітної плати в Україні за 2019 – 2020 роки. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка, інноватика та сучасні бізнес-технології: актуальні проблеми та розвиток» 25 червня 2020. Суми. С. 57 – 65.

24. Самодай В.П., Орищенко Є.М. Показники стійкості підприємства та їх класифікатор. Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі : матеріали V Міжнарод. наук.-практ. конф., 07 жовт. 2022 р. Суми :

СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2022. С. 242–243.

25. Самодай В.П., Романенко С. П. Значення статистичного обліку у міжнародному туризмі / Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України : матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених з міжнародною участю, (Суми, 19– 20 квітня 2012 року) : у 2-х т. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України; ред. кол.: А. І. Кудренко, Ю. О. Лянной, В. А. Косяк та ін. ; наук. ред. Т. О. Лоза. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. – Т. II. – С 235–239.

26. Самодай В.П., Шевцова Д.С., Бакута Р.О. Дослідження диференціації та динаміки доходів населення в ринковій економіці: проблеми та перспективи розвитку. Економіка, інноватика та сучасні бізнес-технології: актуальні проблеми та розвиток: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (м.Суми, 27-28 травня 2024 року). – Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2024. – С. 23 – 25.
<https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/35fd6a71-a199-4caf-897f-383dc0964be1/content>

22. Статистика: теоретичні положення і методичні підходи до практичних і лабораторних занять: Навчальний посібник для студ. екон. вищих навч. закладів / Р. В. Фещур, Ю. М. Князик, О. Б. Свірська та ін.; за ред. Й. Я. Хром'яка. – Львів : Інтеллект-Захід, 2018 . – 152 с.

23. Статистика: Навчальний посібник / Р. В. Фещур, А. Ф. Барвінський, В. П. Кічор – Львів : Інтеллект-Захід, 2016. – 256 с.

24. Статистика: Підручник / С. І. Пирожков, В. В. Рязанцева, Р. М. Моторин та ін. – Київ : Київ нац. торг.-екон. уні-т, 2020. – 328 с.

Додаткові:

1. Акімова О. В., Дубинська О.С. Статистика в малюнках та схемах: Навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 168 с.

2. Бек В. Л. Теорія статистики: курс лекцій: Навчальний посібник. – К. : ЦНЛ, 2013. – 412 с.

3. Горкавий В. К. Статистика: Навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 608 с.

4. Єріна А. М. Статистичне моделювання та прогнозування: Навчальний посібник. – К. :КНЕУ, 2011. – 170 с.

5. Закон України «Про державну статистику» від 17.09.1992 N 2615-ХІІ (зі змінами і доповненнями) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2614-12/>.

6. Закон України «Про інформацію» від 13.11.1992 (зі змінами і доповненнями) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/>.

7. Кулинич Р. О. Статистична оцінка чинників соціально-економічного розвитку: Монографія. – К. : Знання, 2017. – 311 с.

8. Мазуренко В. П. Статистика: Навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський

університет», 2016. – 315 с.

9. Моторин Р. М., Чекотовський Е.В. Статистика для економістів: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2014. – 430 с.

10. Рождественська Л. Г. Статистика ринку товарів і послуг: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2015. – 419 с.

11. Самодай В.П., Бакін М.П. Особливості діагностики конкурентоздатності підприємства. Теорія і практика сучасної економіки: матеріали XXIII Міжнародної науково-практичної конференції: 20 жовтня 2022 р. [Електронний ресурс] / відп. ред. Р. В. Манн; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2022. С. 147–149.

12. Самодай В.П., Купрієнко В. А. Аналіз рівня підготовки готельного ринку до проведення ЄВРО – 2012./ Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України: матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених з міжнародною участю, (Суми, 19–20 квітня 2012 року): у 2-х т. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України; ред. кол.: А. І. Кудренко, Ю. О. Лянной, В. А. Косяк та ін.; наук. ред. Т. О. Лоза. – Суми: – СумДПУ ім. А. С. Макаренка–, 2012. – Т. II. – С 200–204.

13. Valentyna Samoday, Kyzym Victoriia. Export positions of the Ukrainian economy in figures. Learning & Teaching: after War and during Peace [Electronic Edition]: Conference Proceedings of II International Scientific & Practical Conference, Kharkiv, Ukraine, 10 November, 2023 / H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; [editorial board: I. Kostikova (editor-in-chief) etc.]. Kharkiv, 2023. – P. 215 – 217. URL: <https://zenodo.org/records/10085340>
doi.org/10.5281/zenodo.10085340

14. Самодай В.П., Лисий І.С. Особливості плану маркетингу. Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю. 20 квітня 2023 року, м. Черкаси. Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля, НУЦЗ України, 2023. – С. 319 – 322.

15. Samoday V., Mashyna Yu. Problems of digitalization of territorial communities in Ukraine. Territory of innovations: best practices for sustainable development at the local level. Part 1: digest of analytical stage of international scientific and educational project: collective monograph / Sc. ed. V. Omelianenko, O.Prokopenko, T. Tirto.. – Tallinn: Teadmus, 2022. С. 199 – 203.

16. Самодай В.П., Машина Ю.П., Нечвоглод І.В. Особливості застосування ВІ-технологій в умовах розвитку цифрової економіки. VI Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Перспективи розвитку управлінських систем у соціальній та економічній сферах України: теорія та практика» 22 листопада 2022 р. Київський університет імені Бориса Грінченка. – Київ: [Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка], 2022. С. 105–109

17. Самодай В.П., Машина Ю.П., Руденко Н.В. Оцінка конкурентоспроможності підприємства та оптимізація його діяльності // Науковий економічний журнал «Інтелект XXI», Випуск 1(22). – Одеса, Видавничий дім «Гельветика», 2022. – С. 20 – 26.
<http://www.intellect21.nuft.org.ua/index.php/1-2022>

18. Самодай В.П., Руденко Н.В., Машина Ю.П. Оцінка брендингу та застосування цифрових маркетингових технологій у компанії Microsoft. 30 років Незалежності: здобутки та перспективи розвитку маркетингу в Україні: монографія / за заг. ред. О.А. Старостіної. – Київ : Інтерсервіс, 2022. С. 248 – 264.
19. Самодай В.П., Стратегічний аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. Економіка, інноватика та сучасні бізнес-технології: актуальні проблеми та розвиток: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (м. Суми, 27-28 травня 2024 року). – Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2024. – С. 20 – 23. <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/35fd6a71-a199-4caf-897f-383dc0964be1/content>
20. Самодай В.П., Шевцова Д.С., Бакута Р.О. Дослідження диференціації та динаміки доходів населення в ринковій економіці: проблеми та перспективи розвитку. Економіка, інноватика та сучасні бізнес-технології: актуальні проблеми та розвиток: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (м.Суми, 27-28 травня 2024 року). – Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2024. – С. 23 – 25. <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/35fd6a71-a199-4caf-897f-383dc0964be1/content>
21. Самодай В.П., Яценко Ю.В. Аналіз потенційних ризиків в бізнес-плануванні. Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю. 20 квітня 2023 року, м. Черкаси. Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля, НУЦЗ України, 2023. – С. 369 – 371.
22. Самодай В.П., Чен Хао, Цзі Янь. Сутність соціально-економічних аспектів розвитку підприємства / Future science: youth innovations digest // Founders of the Journal. Jan Długosz University Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko, 2024, Vol. 2. P. 97 – 101.
23. Статистика: теоретичні засади і прикладні аспекти / За ред. Р. В. Фещура. Львів : «Інтелект-Захід», 2013. – 346 с.
24. Статистика: Навчальний посібник для студ. екон. фак.: структурно-логічні схеми та задачі / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, І. Г. Манцуров та ін.; за ред. А. М. Єріної. – К. : КНЕУ, 2017. – 304 с.
25. Статистика ринків: Підручник для вищ. навч. закл. / за ред. Н. О. Парфенцевої. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2017. – 863 с.
26. Тарасенко І. О. Статистика: Навчальний посібник. / І. О. Тарасенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2016. – 344 с.
27. Теорія статистики: Навчальний посібник / П. Г. Вашків, П. І. Пастер, В. П. Сторожук, Є. І. Ткач – 2-ге вид., стереотип. – К. : Либідь, 2019. – 320 с.
28. Уманець Т. В., Пігарєв Ю.Б. Статистика: Навчальний посібник для

студентів економічних спеціальностей. – К. : Вікар, 2013. – 623 с.

29. Уманець Т. В. Загальна теорія статистики: Навчальний посібник. – К. : Знання, 2017. – 239 с.

30. Уманець Т. В. Економічна статистика: Навчальний посібник. – К. : Знання, 2016. – 429 с.

31. Чекотовський Е. В. Історія статистичної науки: Навчальний посібник. – К. : Знання, 2011. – 496 с.

32. Шинкаренко В. Г. Теорія статистики: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. – Харків : ХНАДУ, 2015. – 165 с.

Електронні ресурси:

1. Державна служба статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Міністерство фінансів України: <http://www.minfin.gov.ua/>.
3. Міністерство закордонних справ України: <http://mfa.gov.ua/ua/>.
4. Міністерство соціальної політики України
<http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index/>.
5. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України:
<http://www.minregion.gov.ua/about/>.
6. Офіційний веб-портал Верховної Ради України:
<http://www.rada.gov.ua/>.
7. Офіційний портал Державної фіскальної служби України
<http://sfs.gov.ua/>.
8. Офіційний сайт Рахункової плати України: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/>.
9. Офіційний сайт Державної регуляторної служби України:
<http://www.dkrp.gov.ua/>.
10. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA/>.
11. Офіційний сайт Статистики Євростату: <http://ec.europa.eu/eurostat/>.
12. Урядовий портал: <http://www.kmu.gov.ua/>.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання).
Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смарт дошки тощо).